

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Adam Bodnar

Warszawa,

15/01/2018

II.519.109.2015.MM

Trybunał Konstytucyjny
Al. Jana Christiana Szucha 12a
00-918 Warszawa

sygn. akt K 9/16

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 2072) w zw. z art. 379 pkt 4 i art. 49 Kodeksu postępowania cywilnego wnoszę o wyłączenie od udziału w rozpoznawaniu sprawy (sygn. akt K 9/16) Mariusza Romana Muszyńskiego oraz Justyna Piskorskiego.

Uzasadnienie

Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 stycznia 2017 r. o zmianie składu orzekającego wyznaczono do składu dwie osoby nieuprawnione do orzekania: Mariusza Romana Muszyńskiego oraz Lecha Morawskiego.

Przepisy art. 39 ust. 1 i 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym określają przesłanki wyłączenia sędziego Trybunału Konstytucyjnego z udziału w rozpoznawaniu sprawy, przepisy te nie regulują natomiast sytuacji, w której w rozpoznawaniu sprawy bierze udział osoba nieuprawniona. W tym zakresie odpowiednie zastosowanie mają więc z mocy art. 36 ustawy o organizacji i trybie

postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeksu postępowania cywilnego. Stosownie do art. 379 pkt 4 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi, jeżeli skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa. Skład sądu sprzeczny z przepisami prawa, to także sytuacja, gdy znajduje się w nim osoba nieuprawniona (por. „Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz”, t. 1 pod red. M. Manowskiej, LexisNexis, Warszawa 2011, s. 713). Taka okoliczność zachodzi w niniejszej sprawie, gdyż skład Trybunału Konstytucyjnego jest sprzeczny z prawem najwyższej rangi, tj. Konstytucją RP.

Uchwałą z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (M.P. poz. 1184) Mariusz Roman Muszyński został wybrany na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego. Natomiast uchwałą z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (M. P. poz. 1183) Lech Morawski został wybrany na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego. Uchwały te stanowiły próbę wyboru przez Sejm VIII kadencji M. R. Muszyńskiego oraz L. Morawskiego na sędziów Trybunału Konstytucyjnego na obsadzone już prawidłowo stanowisko sędziowskie. Uchwałą z dnia z dnia 15 września 2017 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (M.P. poz. 873) Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie art. 194 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 2 ust. 2 zdanie pierwsze ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2073) i art. 31 ust. 1 Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, wybrał w miejsce zmarłego Lecha Morawskiego - Justyna Piskorskiego.

Prawidłowość wyboru przez Sejm VII kadencji trzech sędziów Trybunału Konstytucyjnego wymienionych w uchwałach z dnia 8 października 2015 r. w sprawie powołania sędziów Trybunału Konstytucyjnego (M. P. poz. 1038-1040) i rozpoczynających kadencję w dniu 7 listopada 2015 r. została czterokrotnie potwierdzona w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (wyrok z dnia 3 grudnia 2015 r., sygn. akt K 35/15; wyrok z dnia 9 marca 2016 r., sygn. akt K 47/15; wyrok z dnia 11 sierpnia 2016 r., sygn. akt K 39/16; postanowienie z dnia 7 stycznia 2016 r., sygn. akt U 8/15).

W wyroku z dnia 3 grudnia 2015 r. (sygn. akt K 34/15) Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że o statusie sędziego Trybunału należy mówić już w momencie zakończenia

procedury wyboru kandydata na sędziego przez Sejm, co w tym przypadku nastąpiło w dniu 8 października 2015 r. Trybunał Konstytucyjny podkreślił również, że uchwała Sejmu w tej sprawie jest definitywna i nie podlega wzruszeniu. W rezultacie Sejm nie może odwołać swojego wyboru, unieważnić go, stwierdzić jego bezprzedmiotowości bądź *post factum* go konwalidować.

W świetle art. 194 ust. 1 Konstytucji RP kompetencja Sejmu do wyboru sędziego aktualizuje się zaś jedynie wówczas, gdy istnieje wolne stanowisko sędziowskie wymagające obsadzenia. Skoro więc kadencja sędziów wybranych w dniu 8 października 2015 r. dopiero rozpoczynała swój bieg, to Sejm w ogóle nie mógł korzystać z kompetencji określonej w art. 194 ust. 1 Konstytucji RP ani przy wyborze Mariusza Muszyńskiego, Lecha Morawskiego, czy też później przy wyborze Justyna Piskorskiego. Potwierdził to Trybunał Konstytucyjny w wymienionych orzeczeniach, a orzeczenia te mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne (art. 190 ust. 1 Konstytucji RP). Mocą ustawy nie może zostać bowiem derogowany art. 194 ust. 1 Konstytucji RP, według którego Trybunał Konstytucyjny składa się z 15 sędziów.

Słusznie wskazuje się (por. M. Florczak-Wątor, P. Mikuli, „A jednak premier nie miała racji”, Rzeczpospolita z dnia 28 grudnia 2017 r., A19), że „(...) Sejm nie ma kompetencji do wyboru dowolnej liczby sędziów TK. Może ich wybrać tylko 15, niezależnie od tego, czy prezydent przyjmie ślubowanie czy nie. Wybór sędziów TK i przyjęcie ślubowania to dwie różne kompetencje przysługujące dwóm różnym organom, a legalność ich działania wymaga oceny odrębnej i niezależnej. Każdy wybrany przez Sejm ponad liczbę sędziów TK wskazaną w konstytucji nie jest sędzią TK, bo Sejm nie ma kompetencji do jej wyboru, jeśli kadencja wcześniej wybranego sędziego TK nie dobiega końca lub nie doszło do wygaśnięcia jego mandatu przed upływem kadencji.” Nie zmienia tego fakt, że w art. 18 pkt 2 i art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) ustawodawca podjął kolejną próbę zmiany obsady Trybunału Konstytucyjnego poprzez pominięcie sędziów, którzy zostali prawidłowo wybrani przez Sejm VII kadencji i

zastąpienia ich osobami, które zostały wybrane przez Sejm VIII kadencji wbrew Konstytucji RP, tj. na stanowiska sędziowskie już obsadzone.

Wskazane wyżej powody zmuszają Rzecznika Praw Obywatelskich do złożenia wniosku o wyłączeniu z udziału w rozpoznawaniu sprawy M. R. Muszyńskiego oraz J. Piskorskiego, jako osób nieuprawnionych do orzekania.

Ponadto, za wyłączeniem M. R. Muszyńskiego przemawiają również wątpliwości co do jego bezstronności z uwagi na prezentowane w mediach zarzuty dotyczące jego byłych powiązań ze służbami wywiadu (zob. W. Czuchnowski, Dubler ze służb Mariusz Muszyński wiceprezesem Trybunału Konstytucyjnego, Gazeta Wyborcza z 6.7.2017 r.; W. Czuchnowski, Badamy związki prezes Julii Przyłębskiej i wiceprezesa Muszyńskiego ze służbami specjalnymi. Kto rządzi Trybunałem Konstytucyjnym?, Gazeta Wyborcza z 20.10.2017 r.). Autorzy publikacji wskazali, że w niezależnych źródłach potwierdzili informację, iż M. R. Muszyński ukrył przed Sejmem, jako kandydat na sędziego TK, że w latach 90. służył w wywiadzie. W informacji wymieniony jest Urząd Ochrony Państwa, służba rozwiązana w 2002 roku, której część funkcji przejęła Agencja Wywiadu. Komentując kwestię dawnych powiązań M. R. Muszyńskiego ze służbami wywiadu, minister koordynator służb specjalnych Mariusz Kamiński w swym oświadczeniu nie odniósł się do opisywanej przez gazetę przeszłości M. R. Muszyńskiego. Stwierdził jedynie, że „nie jest funkcjonariuszem ani tajnym współpracownikiem Agencji Wywiadu”.

Zarzuty te, stawiane publicznie, nie zostały dotychczas w klarowny sposób wyjaśnione, co może wywoływać w przestrzeni publicznej przekonanie, nawet jeśli będzie ono nieuzasadnione, że osoba, której one dotyczą, nie zachowa bezstronności w trakcie orzekania w sprawie dotyczącej niejawnej działalności służb. Ponieważ przedmiotowy wniosek dotyczy zbadania zgodności z Konstytucją RP szeregu przepisów ustawowych regulujących zasady stosowania kontroli operacyjnej przez Policję oraz inne służby, istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności M. R. Muszyńskiego w tej sprawie (art. 49 Kodeksu postępowania cywilnego).

W piśmie z 11 września 2017 r. (II.519.109.2015.MM) zwróciłem ponadto uwagę, że nie znajduję podstawy prawnej do dokonania zmiany składu orzekającego w niniejszej sprawie. Zarządzeniem z dnia 5 kwietnia 2016 r. Prezes Trybunału Konstytucyjnego wyznaczył do rozpoznania tej sprawy pełen skład oraz jako sprawozdawcę Stanisława Rymara. W tym samym dniu poinformował również Rzecznika Praw Obywatelskich o wszczęciu postępowania w tej sprawie oraz o tym, że sprawa zostanie rozpoznana przez Trybunał Konstytucyjny w pełnym składzie. Następnie w sprawie zostało wydane zarządzenie z dnia 25 stycznia 2017 r. o zmianie składu orzekającego w ten sposób, że w miejsce pełnego składu Trybunału Konstytucyjnego został wyznaczony skład pięcioosobowy oraz jako osoba sprawozdawcy został wskazany Mariusz Muszyński. O wydaniu tego zarządzenia nie został powiadomiony wnioskodawca, tj. Rzecznik Praw Obywatelskich. Okoliczność ta została ustalona w wyniku zapoznania się przed przedstawiciela Rzecznika z aktami postępowania.

Z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) wynika bowiem, że czynności procesowe dokonane w postępowaniach wszczętych i niezakończonych przed wejściem w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072) pozostają w mocy. Oznacza to, że w mocy pozostawało także zarządzenie z dnia 5 kwietnia 2016 r. o wyznaczeniu pełnego składu Trybunału Konstytucyjnego w sprawie o sygn. akt K 9/16 oraz wyznaczeniu S. Rymara jako sprawozdawcy.

Żaden przepis ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym nie uprawnia do dokonywania dowolnej zmiany już wyznaczonego składu orzekającego w sprawie. Z art. 38 ust. 1 tej ustawy wynika, że sędziów Trybunału do składu orzekającego, w tym przewodniczącego składu i sędziego sprawozdawcę, wyznacza Prezes Trybunału według kolejności alfabetycznej uwzględniając przy tym rodzaje, liczbę oraz kolejność wpływu spraw do Trybunału. Prezes Trybunału w uzasadnionych przypadkach, zwłaszcza ze względu na przedmiot rozpoznawanej sprawy, może wyznaczyć sędziego sprawozdawcę, odstępując od tych kryteriów (art. 38 ust. 2 ustawy o organizacji i trybie

postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym). Wskazane uprawnienia Prezesa Trybunału nie obejmują jednak zmiany składu orzekającego, a więc sytuacji, gdy skład ów już został uprzednio wyznaczony. W takim przypadku, a więc gdy skład jest już wyznaczony, uprawnienie Prezesa Trybunału aktualizuje się jedynie w przypadkach opisanych prawem (wygaśnięcie mandatu sędziego – art. 18 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego – Dz. U. poz. 2073; wyłączenie sędziego – art. 39-41 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym).

Mając na uwadze powyższe, uważam, że skład orzekający w tej sprawie został ukształtowany w sposób niezgodny z obowiązującym prawem.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Bodor', is centered on the page.